

Prof. dr Enver Međedović

Univerzitet u Novom Pazaru, Departman za sport i rehabilitaciju

PRIMENA METODA RADA U GLAVNOM DELU ČASA FIZIČKOG VASPITANJA

1. Uvod

U okviru časa fizičkog vaspitanja važno je omogućiti učenicima da svoje potencijale ispolje što uspešnije, da razvije motoričke sposobnosti, stekne motorička umeća i navike. Da bi uspeh u ostvarivanju zadataka bio potpuniji potrebna je dobra kreativnost nastavnika u odabiru ne samo sredstava već i metoda rada.

2. Predmet istraživanja

S obzirom da je u ovom radu sagledana važnost primene pojedinih metoda rada u nastavi fizičkog vaspitanja predmet ovog istraživanja je učestalost primene metode demonstracije koju posebno izdvajaju nastavnici razredne nastave pri izvođenju časa fizičkog vaspitanja. Zato je i predmet ovog istraživanja zastupljenost metode demonstracije u nastavi fizičkog vaspitanja.

3. Cilj i zadaci istraživanja

Cilj istraživanja je utvrđivanje frekvencije upotrebe metode demonstracije u nastavi fizičkog vaspitanja iz postavljenog cilja proizilaze sledeći zadaci:

utvrditi koja nastavna metoda je najzastupljenija u nastavi fizičkog vaspitanja u glavnom delu časa, utvrditi da li pol nastavnika utiče na izbor i primenu metode u nastavi fizičkog vaspitanja, utvrditi da li nivo obrazovanja nastavnika utiče na izbor i primenu metoda u nastavi fizičkog vaspitanja, utvrditi da li izbor metoda u nastavi fizičkog vaspitanja zavisi od dužine radnog staža nastavnika, utvrditi učestalost upotrebe metode demonstracije u nastavi fizičkog vaspitanja, saznati na kojim časovima fizičkog vaspitanja se najčešće koristi metoda demonstracije, utvrditi koji oblici metode demonstracije se najčešće koriste u nastavi fizičkog vaspitanja, utvrditi da li je metoda demonstracije dovoljno zastupljena u nastavi fizičkog vaspitanja, utvrditi koliko su nastavnici edukovani kada se tiče poznavanja literature u nastavi fizičkog vaspitanja.

4. Hipoteze istraživanja

Na osnovu cilja istraživanja postavljene su sledeće hipoteze:

- Primena metode demonstracije je dominantna u odnosu na ostale metode u nastavi fizičkog vaspitanja.
- Pol nastavnika ne utiče na izbor i primenu metoda u nastavi fizičkog vaspitanja.
- Nivo obrazovanja nastavnika ne utiče na izbor i primenu metoda u nastavi fizičkog vaspitanja.
- Izbor metoda rada u nastavi fizičkog vaspitanja ne zavisi od dužine radnog staža nastavnika.
- Metode demonstracije se često upotrebljavaju u nastavi fizičkog vaspitanja.
- Metoda demonstracije se pojavljuje za vreme obrade, vežbanja i proveravanja.

5. Metode, tehnike i instrumenti istraživanja

U istraživanju je korišćena deskriptivna metoda kod prikupljanja podataka. Od tehnika je korišćena anketa kao instrument istraživanja. Anketom će se utvrditi učestalost korišćenja metode demonstracije u glavnom delu časa fizičkog vaspitanja. Upitnik sadrži pitanja koja su data u prilogu 1.

6. Populacija i uzorak istraživanja

Istraživanje je sprovedeno u OŠ «Stefan Nemanja» i OŠ «Bratstvo» na uzorku od 56 nastavnika razredne nastave. Istraživanje je obavljeno u maju školske 2007-2008. Od ukupnog broja ispitanih 25 nastavnika pripada kolektivu OŠ «Stefan Nemanja» a 31 ispitanik OŠ «Bratstvo».

7. Obrada podataka

Podaci dobijeni pomoću instrumenta istraživanja anketnog upitnika sređeni su i predstavljeni tabelarno, grafički i tekstualno.

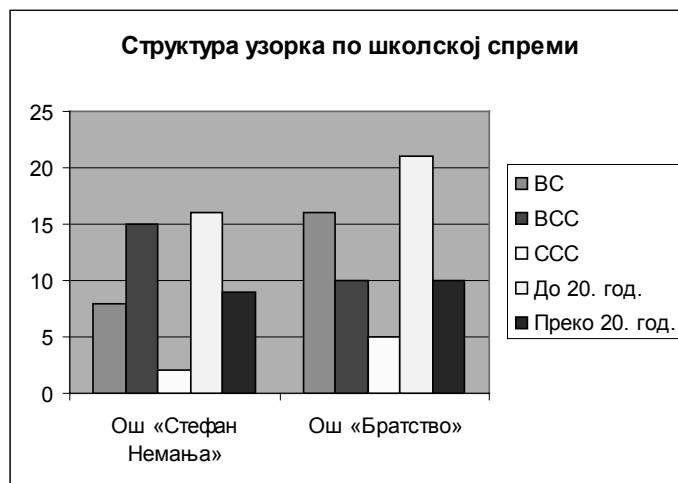
8. Implementacija rezultata istraživanja

Istraživanje uticaja nivoa obrazovanja nastavnika na izbor i primenu metoda u nastavi fizičkog vaspitanja.

Na osnovu dobijenih rezultata prikazanih na tabeli možemo sa pravom konstatovati sledeće rezultate.

Naziv škole	VS	%	VSS	%	SSS	%	Do 20 God.	%	Preko 20 God.	%
OŠ "Stefan Nemanja"	8	32	15	60	2	8	16	64	9	36
OŠ "Bratstvo"	16	52	10	32	5	16	21	68	10	32
UKUPNO	24	49	25	45	7	12,5	37	66	19	34

Tabela br. 1. Struktura uzorka po školskoj spremi

Grafički prikaz tabele broj 1.

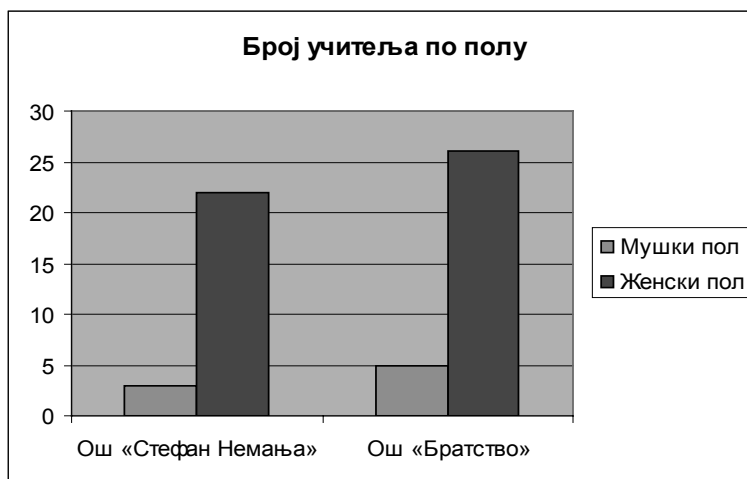
U uzorku od 56 ispitanika u Oš «Stefan Nemanja» je 25 ispitanika, 2 učitelja sa srednjom stručnom spremom u % oba učitelja su preko 20 god. Radnog staža, 15 učitelja ima višu spremu i preko 20 godina staža, 8 učitelja ima sa visokom stručnom spremom i do 20 godina radnog staža.

Kod Oš «Bratstvo» gde je uzet 31 ispitanik 5 nastavnika razredne nastave je sa srednjom i do 20 godina radnog staža je 1 učitelj a preko 20 je 4 učitelja. 10 učitelja je sa višom spremom od toga do 20 godina staža 4 a preko 20 je 6 učitelja. Sa visokom spremom je 16 učitelja od toga do 20 god. je svih 16 učitelja.

Istraživanje je pokazalo da nema većih razlika u mišljenjima učitelja sa završenom višom i visokom školom.

Tabela br. 2. *Istraživanje uzorka po polu nastavnika*

Naziv škole	Broj učitelja po polu		Ukupno
	Muški pol	Ženski pol	
Oš «Stefan Nemanja»	3	22	25
Oš «Bratstvo»	5	26	31
Svega	8	48	56

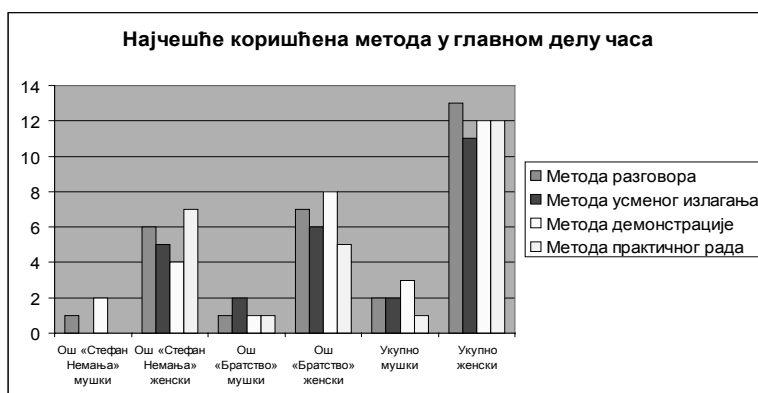
Grafički prikaz tabele broj 2.

Istraživanje uticaja pola na kvalitet rada u nastavi fizičkog vaspitanja ukazuje da nema većih razlika kod primene metoda. Razlike se ispoljavaju kod praktičnog pokazivanja, gde su muški veštiji kod pokazivanja.

Istraživanje na pitanje u glavnom delu časa fizičkog vaspitanja najčešće korišćena metoda?

Metode	Oš «Stefan Nemanja»				Oš «Bratstvo»				Ukupno			
	Muški		Ženski		Muški		Ženski		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Metoda razgovora	1	4	6	24	1	3	7	23	2	4	13	24
Metoda usmenog izlaganja	/	/	5	20	2	6	6	19	2	4	11	20
Metoda demonstracije	2	/	4	16	1	3	8	26	3	5	12	21
Metoda praktičnog rada	/	/	7	28	1	3	5	16	1	2	12	21
UKUPNO	3	12	22	88	5	16	26	84	8	14	48	86

Tabela br. 3

Grafčki prikaz tabele broj 3.

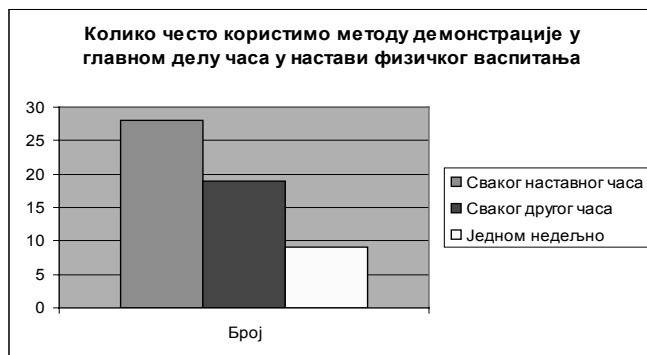
Na osnovu dobijenih podataka može se zaključiti da u glavnom delu časa učitelji razredne nastave najčešće koriste metodu demonstracije. Zapaženo je da metoda razgovora je u ovom delu časa prisutna kod trinest učitelja ili 24%, metoda usmenog izlaganja kod jedanest učitelja ili 20% metoda demonstracije kod 12 učitelja ili 21%, metoda praktičnog rada kod 12 učitelja ili 21%.

Od ukupnog broja muškaraca učitelja dva ili 4% koristi metodu razgovora, dva ili 4% metodu usmenog izlaganja, tri ili 5% koristi metodu demonstracije, jedan ili 2% koristi metodu praktičnog rada.

Rezultati istraživanja na pitanje koliko često koristimo metodu demonstracije u glavnom delu časa u nastavi fizičkog vaspitanja prikazani su u tabeli br.4.

Mogući odgovori	Broj	%
Svskog nastavnog časa	28	50
Svskog drugog časa	19	34
Jednom nedeljno	9	16

Tabela br.4

Графички приказ табеле број 4.

Iz rezultata istraživanja izračunata vrednost ukazuje da se učestalost primene metode demonstracije od strane 28 učitelja javlja svakog časa ili 50% da devetnest učitelja primenjuje ovu metodu svakog drugog časa ili 34% dok devet učitelja se izjasnilo da jednom nedeljno koristi ovu metodu.

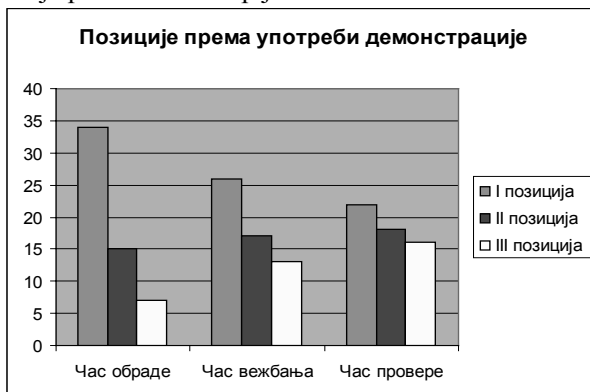
Zastupljenost metode demonstracije na pojedinim tipovima časa u nastavi fizičkog vaspitanja prikazana je na tabeli br. 5.

Тип часа		Позиције према употреби демонстрације					
		I		II		III	
I	Час обраде	34	61%	15	27%	7	12%
II	Час вежбања	26	46%	17	30%	13	23%
III	Час провере	22	39%	18	32%	16	28%

Табела br.5

Zastupljenost ove metode u tipu časa obrade na prvom mestu izjasnilo se 34 ili 61% učitelja na drugom mestu 15 učitelja ili 27% dok 7 učitelja ili 12% koristi ovu metodu.

Na grafikonu je prikazana zastupljenost metode.

Графички приказ табеле број 5.

Čas vežbanja se našao na drugom mestu iz razloga što su učenici shvatili vežbe pa je uvežbavaju. Na času proveravanja učenici sami izvode vežbu da bi ih proverili i ocenili.

Na osnovu podataka dobijenih putem ankete na pitanje razloga zbog čega se najčešće koristi metoda demonstracije u glavnom delu časa. Došlo se do sledećih odgovora koje smo rangirali ovim redom.

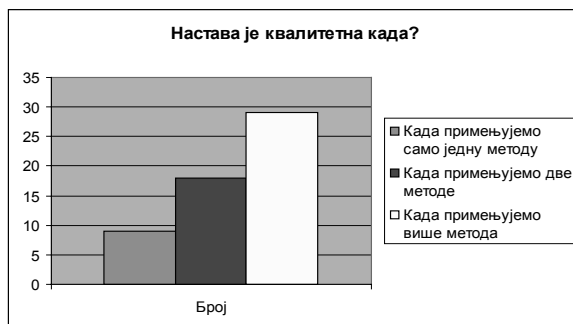
- nezamislivo je obrađivanje gradiva bez vizuelizacije fizičkog pokreta
- učenici uz prisustvo demonstratora ponavljaju vežbu i tako usvajaju pokrete
- demonstracija preko ilustracije produbljuje objašnjenje pri vežbanju
- demonstracijom se naglašavaju oni delovi kretanja za koje se predpostavlja da su za učenike teški

Podaci dobijeni na pitanje: Nastava je kvalitetna kada?

	Pozicija	Broj	%
1	Kada primenjujemo samo jednu metodu	9	16
2	Kada primenjujemo dve metode	18	32
3	Kada primenjujemo više metoda	29	52

Tabela br.6

Najveći broj ispitanih učitelja 29 ili 52% izjašnjava se da je nastava najkvalitetnija kada se koristi više metoda rada.

Grafički prikaz tabele br.6

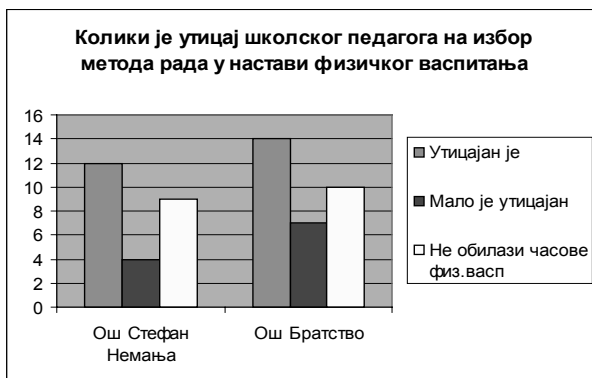
Najveći broj ispitanika je dao odgovor da je nastava najkvalitetnija kada se koristi veći broj nastavnih metoda u nastavi fizičkog vaspitanja.

Na pitanje koliki je uticaj školskog pedagoga na izbor metoda rada u nastavi fizičkog vaspitanja rezultati su prikazani u tabeli.

Mogući odgovori	Oš Stefan Nemanja		Oš Bratstvo		Ukupno	
	broj	%	broj	%	broj	%
Utican je	12	48	14	45	26	46
Malo je utican	4	16	7	23	11	20
Ne obilazi časove fiz.vasp	9	36	10	32	19	34
Ukupno	25	100	31	100	56	100

Tabela br. 7

Istraživanje na ovo pitanje ukazuje da 26 razrednih učitelja ističe da su školski pedagozi uticajni na izbor metode rada u nastavi fizičkog vaspitanja, 20% ispitanih daje odgovor da su pedagozi malo uticajni na izbor metoda rada u nastavi fizičkog vaspitanja dok devetnest ispitanika ili 34% ukazuje da školski pedagozi ne obilaze časove fizičkog vaspitanja.

Grafički prikaz tabele broj 7.

Istraživanje na pitanje koliko je zastupljena metoda žive reči u nastavi fizičkog vaspitanja dobijeni su sledeći rezultati:

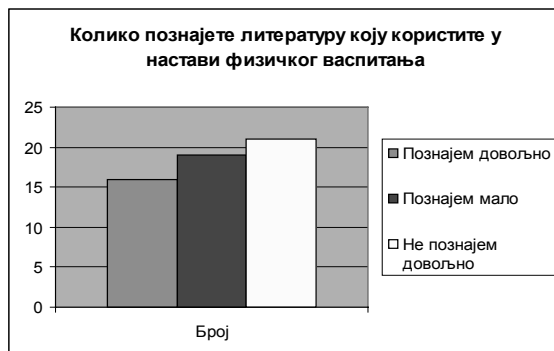
- usmeno izlaganje, verbalna komunikacija ili živa reč nastavnika javlja se u obliku: objašnjenja, opisivanja, razgovora, pripovedanja
- metoda žive reči koristi se u opisivanju kretanja objašnjavanju kretanja i u propisivanju kretanja u korekturi kretanja.

Koliko poznajete literaturu koju koristite u nastavi fizičkog vaspitanja.

Mogući odgovori	Broj	%
Poznajem dovoljno	16	29
Poznajem malo	19	34
Ne poznajem dovoljno	21	37
Ukupno	56	100

Tabela br. 8

Iz tabele se može videti da 37% ispitanik ne poznaje dovoljno literaturu iz oblasti fizičkog vaspitanja dok 34% se izjašnjava da literaturu poznaje malo, a 29% kaže da dovoljno poznaje literaturu.

Grafički prikaz tabele br.8

Iz ove oblasti u razgovoru sa ispitanicima ukazuje se potreba da školske biblioteke treba da poseduju literaturu iz ove oblasti.

Zaključak istraživanja

Analizom dobijenih podataka konstatovano je da u nastavi fizičkog vaspitanja je nazastupljenija metoda demonstracije bez koje je nemoguća obuka novim kretanjima.

Konstatovana je uska veza demonstracije i verbalne metode. (vežba se pokazuje i objašnjava. Vežba se može pokazati neposredno i posredno. Demonstracija se može sprovesti pokazivanjem, ilustracija preko crteža, šema i dr.

- Pol nastavnika nema veći uticaj na izbor metoda i njenih modaliteta.

- školska sprema ima uticaja na izbor i korišćenje metoda u nastavi fizičkog vaspitanja, metoda razgovora-usmeno izlaganje-živa reč nastavnika mora biti kratka, jasna, primenjuje se pri učenju novih vežbi radi potpunijih shvatanja. Svako objašnjenje mora biti slikovito i emocionalno.

- dužina radnog stažane utiče na izbor metoda u nastavi fizičkog vaspitanja.

Unapređivanje metode demonstracije u nastavi fizičkog vaspitanja je neophodno, posebno je važno pridržavati se sledećih zahteva koji su ujedno i predlozi za inoviranje ove metode.

- izbor mesta demonstratora

- dase baci akcenat na ono što se demonstrira

- otkloniti ono što može izazvati dekoncentrisanost

- lagano demonstriranje

- emotivno demonstriranje

U nastavi fizičkog vaspitanja treba koristiti metodu demonstracije posebno kod nastavnih jedinica koje za učenike predstavljaju poteškoću u izvođenju.

Savremena nastavna tehnologija u fizičkom vaspitanju podrazumeva primenu kompjutera, projektor, multimedijalnih sistema koji omogućavaju zanimljivu i efikasnu obradu pojedinih nastavnih sadržaja.

Važna edukacija nastavnog kadra kako bi nastavni proces bio efikasniji, a rezultati

rada bili što uspješniji. Korišćenje literature od strane nastavnika treba da ide podpunije i organizacija raznih seminara preko kojih bi nastavnici bili obavještavani o inovacijama i dostignućima u nastavi fizičkog vaspitanja.

Literatura

1. V. Findak : Fizičko vaspitanje u osnovnoj školi, Školska knjiga, Zagreb, 1982.
2. Višnjic i saradnici : Teorija i metodika fizičkog vaspitanja, Fakultet za fizičku kulturu, Beograd, 2003.
3. Krsmanović B., Berković L.: Teorija i metodika fizičkog vaspitanja, Fakultet za fizičku kulturu, Novi Sad.
4. Enver Međedović: Teorija i metodika fizičkog vaspitanja, Učiteljski fakultet, Leposavić, 2005.
5. Kragujević G.: Metodika fizičkog vaspitanja, ZUNS, Beograd, 1989.
6. R. Mironović: Oblici rada u nastavi fizičkog vaspitanja (skripta), Zagreb, 1973.

SUMMARY

THE USE OF TEACHING METHODS IN CLASS MAIN PART OF THE PHYSICAL EDUCATION

Physical education as compulsory form of education has its own structure, which has different structure from the other subjects. The differences are especially spotted through methodical admission, also through working methods which are different, depending on unit which has been done, method which will be used in main or simple part of class depends on aims and subject matters of cimesiological operators (these are simpleteaching aids), it also depends of age and sex, depends of relation between teacher and pupil and of course of laws on which is built this subject. Through empirical researches on representative sample of 56 homeroom teachers, it showed that the most used method is demonstrative and it also showed the importance of methods which are used in this subject. These results which are gained through instrumental researches of questionnaire, are represented in charts, graphics and texts.

The key words: *physical education, working methods, class main part, questionnaire.*